

Hrvati i Slovenci u Julijskoj Krajini su bez sumnje najgori treiranu manjinu u cijeloj Evropi. Mi Poljaci duboko saosjećamo sa jugoslovenskim manjinama u Istri i Gorici. (Przegled Polsko-jugosłowiański — Poznań)

GLASILLO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH

EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

ITALIJA SE NALAZI U KRITIČNOJ SITUACIJI

Dogadja se nešto jedinstveno, nešto što mora da ostavi težak trag na životu Italije kao države i kao naroda. Ne može više biti govora o mogućnosti velike pobjede i triumfalnog zaključka onoga što se razvija, nego se naprotiv može gotovo matematskom točnošću govoriti o porazu i slomu jednog velikog plana, za koji je fašizam vezao svoj daljnji opstanak. A to je upravo ono najvažnije u čitavom tom procesu oko afričkog rata: fašizam je bacio svoju eksistenciju na kocku. Biti ili ne biti! To je deviza, s kojom je Mussolini ušao u afričku avanturu. I sa toga stajališta treba gledati na afrički rat.

U detaljima je vojnička strana afričkog rata takva, da doista nema izgleda u ikakvi novi veći uspjeh Talijana. Niti talijansko ministarstvo propagande nije više u stanju, da korigira opći utisak, koji abesinsko ratovanje ostavlja u svijetu. Nekoliko većih bitaka posljednjeg vremena na sjeveru i jugu talijanska je propaganda pokušala iskoristiti na bučan način, ali ne može se zatajiti, da Italija još, nitiako nije uspjela da osvoji niti onoliko koliko je bila osvojila 1896. Poslednja bitka u Teimbienu, na sjeveru, pokazala je svu slabost talijanskih pozicija i veliku spremnost abesinske vojske. Čitave divizije talijanske morale su da brane neke delikatne točke, gdje je bilo opasno, da abesinska vojska prekine vezu između Adue i Makale. Maršal Badoglio je javio tu obranu, u kojoj su poginule hiljade talijanskih vojnika, kao veliku pobjedu. A i situacija oko grada Makale je veoma kritična za Italiju. Talijani će sigurno Makale braniti, makar i uz strahovite žrtve, jer se ne radi toliko o jednoj vojničkoj poziciji, koliko o jednoj prestižnoj tački iz tog ratovanja; zauzeće Makale slavilo se u Italiji kao velika pobjeda fašizma u afričkom ratu. I, poslije tolikih neuspjeha, padne li još i Makale bit će to doista katastrofa. To nije isključeno. Prolaze tako mjeseci i rezultata velikih nema. Što je najvažnije — Badoglio nije se maknuo niti za korak. I nije čudo, da se već govorи o njegovom povlačenju. A niti na jugu kod Grazianija nema više slave. Bitke od Dola do Negelija i povlačenje rasa Deste, to je bila veća i bučnija stvar. Gledano sasvim kritički uspjeh je još uvijek ispod osrednjeg. Abesinja nije tu osjetljivije ugrožena, nego naprotiv ovime kao da se ie u njezinu korist razdvojila snaga južne talijanske vojske u dva slabija krila. Važno je, da već mjesec dana nema na sektoru od Dagabura i Gerlogubija prama Hararu gotovo nikakvih dogodjaja.

Sasvim je razumljivo, da to sve ostavlja svoj odraz i na raspoloženje talijanske vojske i talijanskog naroda. Depresija, koja se je opažala od početka rata, samo se pojačava iz dana u dan i mi u našem listu iznosimo epizode, koje to svjedoče. Duševno je raspoloženje pomućeno i u fašističkim redovima, a da i ne govorimo o učinku, koji imaju na široke narodne mase teške finansijske i ekonomiske prilike Italije pogoršane sankcijama. Pogotovo otako je i na diplomatskom polju došlo do nekih važnih promjena.

U prvom redu treba spomenuti ono što se dogadja s Francuskim. Tamo je bio Lavalov kabinet, a pao je u prvom redu zbog fašističke vanjske politike Lavala. Francuska je unosiла veliku zabunu u međunarodnu situaciju time što je pričala da doštuje Društvo naroda i da je protiv rata, a stvarno je podupirala Italiju u ratu. To je bila Lavalova politika. Dok je bio na vlasti Mussolini je mogao ipak malo slobodnije da diše, jer su oni bili vezani obećanjima iz doba Rimskog sporazuma. Zato su u Rimu drhtali onih dana kad je Laval pao. Sad je u Francuskoj na vlasti Sarraut s Flandinom, koji uporno isti-

ISTRA

EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

NOVE ARETACIJE RADI NEVJEROVANJA U TALIJANSKU POBJEDU U ABESINIJI

KASTELIĆ JOSIP IZ LONJERA UHAPŠEN

Trst, februara 1936. — Polovicom januara se Kastelić Josip iz Lonjera kod Trsta nepovoljno izrazio o abesinskem ratu. Rekao je, navodno, da taj rat nije pravedan i da će Talijani biti tučeni od Abesinaca. Par dana iza toga su ga uhapsili i od tada niko od njegovih ne zna gdje se nalazi.

Sličnih slučajeva ima u posljednje vrijeme mnogo i to ne samo medju našim ljudima već je i mnogo domaćih Talijana do sada stradalo radi nevjerovanja u talijansku pobjedu, a u samoj Italiji je od početka rata uhapšeno na stotine ljudi koji su

bilo kako izrazili sumnju u talijansku pobjedu. Medju njima ima i fašista kao što smo u posljednjem broju lista javili slučaj fašiste Marcantoni-a Domenika iz Monteflore koji je radi toga izbačen iz stranke i konfiran na pet godina.

PO NEDOLŽNEM OBSOJEN NA DVE LETI KONFINACIJE

Student Slavko Vičić iz Trnovega konfiniran

Reka, januara 1936. — (A g i s) — Neke dni pred Božićem so arretirali u Trnovem pri Ilirske Bistrici studenta Slavka Vičića. Omenjeni je bil že leta 1933 arretiran in zaprt ter obojen na policijsko nadzorstvo. Bil je pa tudi sicer stalno nadziran in zasledovan in očvidno u veliko napotje fašističnim prvakom v Bistrici. Ob

ponovni arretaciji mu prav za prav niso imeli kaj očitati. Zato so si enostavno izmisili, da je prišel nekaj minut pozneje domov kot mu je določeno s policijskim nadzorstvom. Bil je postavljen pred reško konfinacijsko komisijo in 14 t. m. konfiniran za dobro dveh let. Kam je bil poslan, se ni znano. K tej krivični odsobidi naj se

pripomnimo toliko, da kolikor vemo le bil Vičić leta 1933 obojen na policijsko nadzorstvo za dobro treh let. Sedaj bi bil ta rok potekel in bil bi prost. Ker pa to ni bilo po volji raznim elementom v Bistrici, so si izmisili zadevo o prekoračitvi določenega urednika, na podlagi česar so Vičića arretirali in tudi konfinirali.

ŠTEVILNE KONFINACIJE ZARADI NEPOHAJANJA PREDVOJAŠKIH VAJ

Reka, januara 1936. — (A g i s). — Že pred časom je bilo arretiranih v reški pokrajini več mladeničev. Oblast jih je privajala zato, ker se niso udeleževali predvojaških vaj v predpisani uniformi ali pa zato, ker so izostali od vaj. Vsi ti so bili po-

stavljeni pred reško konfinacijsko komisijo, ki jih je poslala na razne kraje v Južno Italijo. Kot je razvidno iz pisem se tem najnovejšim konfinirancem zelo slabo govori, zlasti pa se pritožuje zaradi slabe in pomajnklike hrane

BIVŠI OBSOJENEC NA KONFINACIJO DEZERTIRAL MAVER MARIJ IZ BOLJUNCA IZGINIL

Trst, januara 1936. — (A g i s). — Kot poročajo iz Boljunka je pred kratkim dezertiral iz italijanske armade Maver Marij, doma iz Boljunka. Pred leti je bil obojen na pet let konfinacije zaradi prepevanja slovenskih pesmi. Bil pa je med tem poklican k služenju vojaškega roka. V teku roka je izbruhnila italijansko-abesinska

suknji. Bil je pridelen oddelku vojakov, določenih za italijanske kolonije vzh. Afrike, ki se imenujejo »battaglione compimento Africa orientale«. Pred ekspedicijo je prosil za vojaški dopust z motivacijo, da se namerava pred odhodom v Afriko poročiti. Dopust mu je bil dovoljen in ko se je vračal v vojašnico, ga je pot zanesla v drugo smer.

„MATERE VSEH DRŽAV, POMAGAJTE REŠITI NAŠE SINOVE SMRTI!“

V Londonu se je vršil pod pokroviteljstvom »Mednarodnega ženskega odbora proti vojni in fašizmu« velik sestanek. Delegatkinje so poslane italijanskim ženam sledeči pozdrav:

»Angleške žene pošiljajo izraz toplega prijateljstva italijanskemu ljudstvu, ki trpi pod posledicami vojne. Posebno pa pozdravljamo one žene, ki se bore v najtežjih okoliščinah za mir. — Govorila je tudi italijanska delegatkinja, ki je ob koncu dejala:

»Pomagati moramo italijanskim ženam v njih borbi proti vojni, preprečiti moramo da bi se požar, ki ga je fašizem

zanetil v Abesiniji, razširil. Vzdržati je treba mir z vsemi sredstvi! To je vzklik italijanskih žena. Matere vseh držav, pomagajte rešiti naše sinove smrti! Laž je, da je italijansko ljudstvo za vojno in fašizem!«

PET GODINA KONFINACIJE RADI SLABOG ODUŠEVLJENJA ZA RAT

Verona, januara 1936. — U Tarcentu je direktor banke Domenico Fadini uhapšen i osudjen na pet godina konfinacije radi toga što nije pokazao dovoljno osjećaja i oduševljenje za rat.

VELIKO ŠTEVILA NAŠIH FANTOV IN MOŽ POD POLICIJSKIM NADZORSTVOM

Št. Peter na Krasu, januara 1936. — (A g i s). — Naš list je že poročal o defektu, ki je nastal na električni napeljavi med Knežakom in II. Bistrico na dan napovedi mobilizacije v Italiji. Takrat je bilo arretiranih veliko število naših ljudi iz raznih vas na Pivki, osumljihenih, da so zakrivili defekt. Zaradi pomanjkanja dokazov ni prišlo do nadaljnega postopanja in so bili vsi izpuščeni iz zaporov. Vendar pa so skoro vse aretiranice odsodili na policijsko nadzorstvo in se morajo vsako nedeljo laviti na županstvu v Knežaku. Samo Zagorje ima pet takih grešnikov.

Vedno strožje odredbe zaradi prestopkov v predvojaških vajah

Trst, januara 1936. — (A g i s). — Obiskovalcem predvojaških vaj se postavlja čim dalje več zahtev. Za vsako malenkost, ki jo obiskovalec zakrivi sledi kazen. Tako na primer ne sme nihče manjkati pri vajah. Ce kdo izostane zlasti večkrat po vrsti, je prijavljen oblastem in občino kaznovan. Tudi če se predvojaških vaj ne udeleži v predpisani uniformi, pač pa v civilni oblik, se to smatra, da je izostal od vaje in je takoj prijavljen oblasti.

Lične vijesti

Glavni urednik našega lista i član redakcije zagrebačkog dnevnika »Novosti« Ive Mihovilović postao je glavnim urednikom »Novosti«.

ču, da će poći novim putem u vanjskoj politici, da će definitivno stati na stranu Engleske i Društva naroda. Ovih dana se u Parizu vode mnoge konferencije, koje pokazuju, da Francuska doista napušta fašističku Lavalovu politiku i da prihvata ona ideje, koje propagira Herriot, a to je pojačanje veza s Malom antantom, Balkanskim paktom, Rusijom i Engleskom u okviru Društva naroda. U Rimu se uzravljaju što u pariškim razgovorima svi ignoriraju Italiju. To je nakon toliko godina opet jednom prilikom, da Pariz ne vodi računa o Rimu. Koliko će to utjecati na uspjeh talijanskog rata ne treba isticati.

U vezi s time treba spomenuti i ono što se događa u Velikoj Britaniji smrću Kralja Gjure. Velika Britanija nije niti pod Kraljem Gjurem bila sklona Italiji, ali je Italija ipak računala s njegovim umirujućim tonom. On je bio već star i možda nije želio da doživi rat s Italijom pred

smrt. Poznato je, da je želio da učini nešto za svog prijatelja kralja Viktora Emanuela i da je zbog toga bilo došlo do onog Laval-Hoareovog projekta o podjeli Abesinije, koji nije uspio. Njegova smrt dovedi medjutim na prijestolje jednog mladog čovjeka Eduarda VIII, za kojega znamo da ne voli fašizam, da simpatizira s britanskim radničkim partijom, koja vodi protifašističku borbu, znamo da je odlučan i da će nastojati da učini nešto historijsko, to da će htjeti spasiti Britaniji pozicije u Africi i na Mediteranu u ovom opasnom momentu. I vidimo, da su njegova prva diela takve naravi, da izazivaju uzbudjenje u Rimu. Da ne spominjemo drugo, nego samo veliki program za naoružanje Velike Britanije.

A i pored toga ima na polju internacionalnih odnosa pojava, koje veoma zabilježuju Italiju. Sporazum sredozemnih država za vojnu pomoć Engleskoj je gotova

stvar. Tu se sada izradjuju samo detalji. Ono glavno je objavljeno usred Ženeve: Turska, Grčka i Francuska su se obvezale i o tome nema više diskusije. To je izazvalo buru protesta iz Rima, ali bez — rezultata. Nadalje je interesantno to, da Niemačka ne pokazuje volje, da se odzave na ponude iz Rima, nego se sve više vezuje za London, o čemu svjedoče i neke konferencije u Londonu između Edena i Neuratha. A bilo je takvih pokušaja od strane Italije. Pa osim toga skrenimo se na Austriju na liniju Male antante. I tako drugih stvari. Ali to su sporedni detalji, o kojima nećemo sada govoriti, nego ćemo se ograničiti na iznesene konstatacije, koje daju prilično jasnu sliku o stanju Italije u ovom času, o stanju, koje je vrlo kritično i ako još nisu donesene penale sancije. Ako idućih dana dodje do sporazuma i o tome — stanje će se pogoršati naglo do očaja. (* * *)

GLASOVI TALIJANSKE ANTIFAŠIŠTICKE ŠTAMPE

SITUACIJA U TALIJANSKIM KASAR- NAMA.

Bergamo, februara 1936. — Teško finansijsko stanje Italije očituje se, između ostalog, i u kasarnama. Položaj vojnika se pogoršao. Iz kasarna odnose vojničke krevete, jer su kreveti potrebiti u vojnim bolnicama, koje se svakog dana osnivaju, tako da su vojnici u kasarnama prisiljeni da spavaju na slami razastroj po podu. Vojnička hrana postaje sve gora i gora, a ima dana kada je nemoguće pojesti je. Kruh nema nikada propisanu težinu. Blagajne vojske su prazne, pa oficiri moraju da uvelike štede na vojničkoj hrani. U takovoj situaciji se nalazi i 28 pješadijski put stacioniran u Bergamu.

(»L'informatore italiano«)

KONFLIKTI IZMEDU VOJSKE I MILICIJE NA FRONTI.

Zenevski »Le Travail« donaša slijedeću vijest:

Mnogo dezterera urodjeničkih trupa došlo je u Imis, u Abesiniji. Urodjenici pričaju da vlada velika nesloga između vojske i milicije, a toj neslozi je uzrok u tome što se sa Crnim košuljama postupa bolje nego s vojnicima. Bilo je mnogo slučajeva tučnjave između vojnika i milicionera.

S druge strane neprijateljstvo između urodjeničkih vojnika i Talijana je svakoga dana sve to veće.

(»L'idea popolare«)

I POD FAŠIZMOM IMA ŠTRAJKOVA

Rim, januara 1936. — Novine donašaju izvještaj ministra pravde o štrajkovima u 1935 godini. Između ostalog se vidi i slijedeće iz tog izvještaja:

„Radi zločina štrajkova bilo je 1935 god. izrečeno 12 kazni, a u sve je te godine štrajkova 281 radnik.“

Štrajkova solidarnosti i protesta bilo je daleko više, ali štampa nije smjela da o tome piše (jer po talijanskom zakonu štrajk je zločin koji se kažnjava po Zakonu o zaštiti države Op. ur.). Međutim posljednje naredbe kojima se mnoga poduzeća oglašuju da »pomoćna vojna poduzeća« imaju i tu svrhu da spriječe štrajkove, jer radnici u takovim poduzećima potpadaju pod vojni zakon i svako izostajanje sa posla smatra se kao vojno dezterterstvo te se tako i kažnjava.

(»L'informatore italiano«)

AUTOMOBILI U TRSTU NE VOZE RADI POMANJKANJA BENZINA

Sva slagališta benzina i petroleuma su u Trstu rekvirirana od vlade. Nije moguće kupiti litru benzina ne samo za 4 lire, već ni za 10 lira. Svi autobusi koju su saobraćali između grada i okolice su ukinuti. Niti u samom Trstu nema više autobusa, a i automobili su rijetki. Saobraćaj se vrši jedino tramvajima i poneki konjiskom zapregom tako da je promet u gradu paraliziran.

Fašizam je već završio sa sakupljanjem staroga željeza i zlata. Još su ostala samo crvena zvona, a jedan župnik iz okolice je već »ponudio« dva zvona sa zvonika svoje crkve.

(»L'idea popolare«)

BIJEDA RADNIKA U ITALIJI

Monferrato, januara, 1936. — ...ia se nalazim među sretnicima koji imaju posao, pa sam u dvije godine zaradio 7 hiljada lira, ali za cijelu obitelj, uz najveću štednju, treba mi za to vrijeme najmanje 18 hiljada lira. Moi sin je brijanje i poslije godinu i pol dana rada zaradjuje 7 (sedam) lira sedmično.

Vi ste informirani bolje nego mi, ali se mi ovdje nadamo da će se stvari brzo srediti i da će biti bolje i za vas i za nas...“

(»Avantie«)

BITKA U TEMBLIJENU JE LOS PREDZNAK

U Italiji se slavi kao velika pobeda bitka u Tembliju, dok je preko 400 obitelji u Italiji zavijeno u crno. Međutim pobjeda nema. To je bila bitka obrane i isčekivanja koja bi mogla biti i loš predznak za talijansku vojsku.

(»Giustizia e Libertà«)

VOJSKA U BOZENU SE OSJEĆA NELAGODNO

Milan, januara 1936. — Bersaljeri koji se nalaze u Bozenu tuže se kako se nelagodno osjećaju jer se stanovništvo prema njima ponaša neprijateljski. Tako, na primjer, u gostonama moraju vojnici ponavljati narudžbu i po četiri pet puta, jer se stanovništvo pravi kao da ih ne razumije. — Vojnici na Siciliji se tuže na slabu branu: sama pašta i kruh. Svi vojnici koji imaju svoje obitelji u mjestima gdje služe pozvani su da se odreknu hranu u kasarni i da jedu kod svoje kuće.

(»Giustizia e Libertà«)

MRŽNJA NA FAŠIZAM U KALABRIJI
Kalabrija, januara 1936. — Vladini titanske napore da sakrije istinu, ali uzalud. Tako na primjer, kod nas ogromna većina naroda mrzi fašizam i rat kojega je fašizam započeo u Africi. Ta mržnja se naročito očituje po selima gdje su seljaci opljačkali zemlju, a često i pokušalo u kući, te su seljaci prisiljeni da rade na veleposjedima za 3 do 4 a najviše 5 lira na dan, i to samo 5 do 6 dana u mjesecu.

(»Avantie«)

BRODOGRADILIŠTA U TRŽIĆU PRETVORENA U KASARNU

Svi radnici su militarizovani

Trst, februara 1936. — I brodogradilišta u Tržiću su militarizirana i svi radnici su potpali pod vojni zakon. Donasamo u prevodu naredbu koja je izdata radnicima u brodogradilišima. Naredba je povjerljiva i glasi:

„Ova naredba stupa na snagu danas i važit će sve dok je potpisana direkcija ne stavi van snage.

Naše poduzeće je proglašeno pomoćnim vojnim poduzećem. Na osnovu toga, počevši od danas, sve osoblje starije od 14 godina i bez obzira na spol, koje stalno ili privremeno ovisi od naše firme, smatran je od sada pa do konca mobilizacije kao civilno mobilizirano osoblje.

To svojstvo civilnog mobiliziranog osoblja povlači sobom slijedeće posljedice:

1. Obične disciplinske mјere radi nepoštovanja unutarnjeg reda se pootvaraju za jedan ili više stupanja prama stupnja prekršaja redovnih i vanrednih.

2. Radi napuštanja dužnosti preko 24 sata ako se radi o osoblju koje je oslobođeno vojne dužnosti radi rada na brodogradilištu, ili radi napuštanja dužnosti preko 5 dana ako se radi o ostalom osoblju, kaznit će se prekršitelje kaznom određenom za dezterterstvo po vojnom zakonu.

Obavještava se da samim tim što je poduzeće proglašeno »vojnim pomoćnim poduzećem«, sve osoblje bez obzira na

spol i godine, potpada pod vojnu sudbenost i vojni sud osudiće na kazne predviđene zakonom o ratnoj disciplini za sve zločine:

a) Napuštanje dužnosti (kazna predviđena vojnim zakonom za dezterterstvo).

b) Napadaj na tehničke starešine (2 do 9 godina robije).

c) Prijetnja i vrijedjanje starješina (od 6 mjeseci do 3 godine).

d) Neposlušnost prema tehničkim starješinama (do 1 godine robije).

e) Opstrukcija i sabotaža u poslu (od 1 do 5 godina robije, a ako je šteta važna tada ne manje od 7 godina robije).

GENERALNA DIREKCIJA.

Samomor slovenskega vojaka v Abesiniji

Pred dnevi je »Slovenec« poročal, da je slovenski vojak France Grohar padel na abesinskem bojišču za slavo in veličino Italijek. Usoda tega vojaka pa je še bolj žalostna. Doma je iz Porezna, njegovi starši živijo na Koroškem, on sam je bil zaposlen na Jesenicah. Še preden je izbruhnila vojna z Abesinijo, je šel

slušiš vojake v Italijo, ker ga vežejo materialne vezi na rojstni kraj. Še preden pa je odslužil rok, je moral v Abesinijo. Grozote vojne, ki jih je tam videl in doživel, so ga spravile v obup, tako da je prostovoljno končal svoje mlađo življeno.

Dolga vrsta kazni zaradi tihotapstva

Pred goriškim sodiščem je bilo 31. jan. t. l. vellko število osobnih zaradi tihotapstva na meji, ki se je v zadnjem času še bolj razširilo zaradi sankcij. Na 2346 lir denarne kazni, 3 mesece in 6 dni zapora so bili obojeni Straus Julija, Klavničar Izidor, Jakob Razpet, ker so tihotapili moko, sladkor in kavo ter zaradi prekoračenja meje brez potnega lista. Na 1.200 lir denarne kazni je bil obojen Julij Magajna star 35 let iz Cerknega zaradi tobaka.

15 dni zapora in 100 lir denarne kazni je dobil Jakob Medvedič, star 47 let, za cikorijo.

Na 3 mesece in 2250 lir denarne kazni sta bili obojeni Jereb Viktorija, stara 20 let in Jereb Katarina, stara 40 let iz Planine. Tihotapili sta jstevine.

350 lir denarne kazni je dobil Josip Volk, star 60 let, iz Vipave za tobak. Na 350 lir denarne kazni je bila obojena Nusdorfer Bizjak Alojzija, stara 44 let, iz Branice, zaradi cigaret. 507 lir kazni je dobila Marija Kogoj iz Sred. Kanomlje, ker je tihotapila žito. Pleśničar Stefanija, stara 35 let, iz Predgriz pri Črnom vrhu, je dobila 3 mesece zapora in 2.250 lir den. kazni, ker je naganjala sina k tihotapstvu.

TALIJANSKI URODJENIČKI VOJNICI DEZERTIRAJU U KENJU

Vijest službeno potvrđena

Londonski »Times« od 25. januara donaša vijest iz Naroib i engleskoj Kenji da je 380 talijanskih urodjeničkih vojnika prešlo granicu Kenje i da su predali svoje oružje engleskim vlastima. Vijest je kasnije službeno potvrđena. Ti vojnici su bili internirani in logoru kod Isoli. Oni su bili došli sa eritrejske fronte kao pomoč generalu Grazianu u Somaliju.

SE O KONFINACIJI DELPINOV

Gorica, februarja 1936. — (Agis). — V našem listu smo že dvakrat poročali o konfinaciji trgovcev Delpinov iz Gorice. V tem času smo izvedeli še sledeće: Omenjena trgovca nista brata, kakor je bilo javljeno, ampak oče in sin. Po narodnosti sta Slovenci in imata trgovino s podružnicami na Kornu, v ul. Sv. Treh Kraljev in v ul. sv. Klare. Bila sta že mnogo časa v očeh talijanskih oblasti označena kot (ali vsaj delno) nefašistična elementa, kar pomeni pri njih protifašistična. Znana sta kot zelo solidna in natančna, pa tudi zelo vestna. Nikakor pa jih ni mogoče predbacivati kakega oderuštva. Ko je goriška kvestura poklicala njegove konsumente in preiskovala kupljeno blago je našla samo nekaj primerov, da je manjkalno po nekaj gramov. Tega ni mogoče štetiti jim v zlo, ker je diferenca res malenkostna. Pa tudi že zaradi tega ne, ker je to mogoče zakrivil kak pomognik nehotje in nikakor ne Delpin sam. Ni bil konfirman zaradi držanja velike kolичine mila, temveč je povod zgolj političen. Govori se, da ni Delpin nikoli dajal razni fašistični ustanovam, ko so te prosile kak dar v denaru ali blagu. Zaradi tega stališča (dajal ni namreč nikomur nobenega daru) je prišel v nemilost pri fašistih. Velika konkurenca trgovcev je seveda tudi kaj pripomogla k temu.

PRODAJEM ČETIRI GODISTA »ISTRĘ« 1932—1935, tvrdno uvezana u dva sveska i odlično sačuvana. Jurišević Josip, Trg Kralja Aleksandra 14 — Zagreb.

TALIJANI I JUGOSLOVENI MORAJU BITI PRJATELJI KAŽE GROF SFORZA

Lidove novini. Brno, donašaju jedan člank na grofa Sforze v kojem se, između ostalog kaže: Nekoliko godina poslije Mazzinija, pretstavnika talijanskog idealizma, pisao pretstavnik suprotog tipa talijanskog duha, realista Cavour sa dubokim simpatijama za slobodu jugoslovenskog naroda. Cavourove riječi još i sada, a naročito sada, poslije dugog vremena, upravšenog glupim nacionalističkim svadama, imaju proročanski značaj, jer Cavour traži apsolutno sporazum između oba naroda.

Cavour je u svom listu, u jeku talijanske borbe s Austrijom, kada su se pod Radeckim Hrvati u Lombardiju vjerno borili za Austriju, pisao Talijanima: »Potpuno je suvišno i užaludno da mrzite Hrvate. Oni su upravo tako kao i vi žrtve egoističnog imperializma, koji natjeruje svoje podanike, podijeljene na jedanaest jezika, da se medusobno bore. Ovi Hrvati moraju jednog dana da budu sa svojom braćom Južnim Slovenima najbolji prijatelji i saveznici slobodne Italije...“

Podatki, katere sem prosil jaz, so v večini zbrani in bodo služili akciji za uveljavljenje naših pravic.

M. Drekonja — Turnišče

+ GREGO VRATOVIC

U Puli je umro 29. januara Grgo Vratović, otac dr. Mirka Vratovića, predsjednika bivšeg političkog društva »Eduinstvo« za Istru. Pokojnik je umro u 88 godini.

Pokojniku laka domaća gruda, a dr. Mirku i ostaloj porodici toplo saučešće.

8 FEBRUARA 1936

VELIKA POKLADNA ZABAVA EMIGRANATA U ZAGREBU

U „KOLU“

Uzvane oljene: članoni 6.- din, nečlanovi 10.- din, obiteljska ulaznica za članove 16.- din. Rezervirani stolovi 20.- din. Stolove se rezervira kod društva „ISTRĘ“. Aleksandrov trg 4 ili na telefon 84-66.

Čist prihod ide u korist gradnje ISTARSKOG DOMA U ZAGREBU

MALE VESTI

V Pietro in Bagno v provinciji Forli so žene zasedle županstvo in ga niso hoteli kljub posredovanju oružništva zapustiti. Klicale so: Hočemo kruha in dela! Dol z vojno! Ko so nekateri izmed njih arretirali, je ogorčenje narastlo in morali so jih radi pomirjenja zopet izpustiti.

Iz pisma vojaka iz Afrike: Molite zame in zaobljubite me Madoni naše zemlje: molite mnogo, ker se nahajam v peku!

Miličniki, ki so šli v Afriko so imeli obljubljeno po 12 lir dnevno. V resnici dobe vojaške plače. Ni čudno če so nezadovoljni, ker so baš ti določeni kot prigajnici vojaštva, morajo oblasti zelo paziti, da ne zgube njih zaupanja. Zato vsako nezadovoljstvo skušajo takoj udušiti s tem, da nezadovoljne miličnike razorože in jih pošljajo med delavce.

Italijanski parnik »Fedora« se je zaletel v angleških vodah v sovjetski parnik »Pravda«. To ni nič čudnega, če pomislimo na angleško meglo. Kar pa vse časopisne vnetno komentira, je dejstvo, da jo je italijanski parnik odkuril v ne

OBUPNE GOSPODARSKE RAZMERE NA GORIŠKEM

PISMO »ISTRA« IZ GORICE

II.

Pomoči od nikoder. Zadružno Zvezo v Gorici je vladni komisar tako likvidiral, da je ista vrnila svojim članicam le 40% vlog, a 60% so jih morale odpisati. Tudi drugi naši zavodi so morali prenehati z delovanjem, ako ne z lepa, pa z grda. Kaj ponujemti odpisi pri tako malem obratu se je že sedaj pokazalo, kajti naši zavodi niso več v stanju, da bi mogli vračati zaupane jme vloge. Kmet, ki je imel naložen svoj skromen prihranek ni mogel več pomagati ne sebi ne svojemu sosedu in tako se je veriga vjela v zobovje koles, ki jih je gnala kriza. Povsod likvidacije. Posojilnice so si pomagale na ta način, da so odstopile kako terjatev vlagatelju, dolžnik in upnik pa sta se med seboj pobotala. Odstopil mu je kos zemlje in dolg je bil plačan. Toda povsod se ni dalo tako likvidirati. Tako je v resnici, a v časopisu čitamo dnevno cele slavospeve češ, koliko se napravi za dobrobit kmeta. Kmet je bil v Julijski Krajini naravnost gnan v prost po vladnih in fašističnih činiteljih vse to se je seveda delalo z vednostjo vlaže. Jugoslovanski živeli mora izogniti iz svojih domačij. Ko so se želje italijanskih imperalistov uresničile, vsaj kolikor se tiči gospodarskega stanja našega naroda, se je porobil v glavah od strastnega sovraštva proti jugoslovanskemu življiju navdahnjenih italijanskih mogotcev, načrt, ki naj bi bil krona vsemu destruktivnemu delovanju fašističnih faktorjev. V Benetkah se je namreč ustanovil zavod pod imenom »Rinasca agraria del Friuli orientale«. Vlada je za prvi hip votirala 110.000 lir kredita, da osigura delovanje temu zavodu, ki je imel namen kupovati zemljišča posestnikov jugoslovanske naravnosti in na njih naseljevati italijanske kolone. Najprej je kupil nekoliko večjih posestev in jih precej dobro plačal. Nato pa je stopil v stik s hipotekarnim zavodom iz Verone, oziroma postal mu je neke vrste afiliacija, in je od njega prevzel vsa posestva, ki jih je bil ta dražbenim potom pridobil. Prirava abesinske vojske je sicer nekoliko zadržala hitro napredovanje odtujevanja naše zemljiščne posesti, ker so dotacije od strani vlade izostale, tako da sedaj ta akcija počiva za enkrat le na favorih za oderuške cene pridobljenih naših domačij.

Pač pa se je med tem časom nadaljevalo kolonizacijsko delo na teh posestvih, kjer je bila tu pa tam že uprava hipotekarnega zavoda iz Verone privleka svoje kolone iz treviške pokrajine. Ako so ti ljudje bili naseljeni na Vipavskem ali v Brdih so še vzdržali, dočim so iz gorskega dela Goriske kmalu zbežali. Vztrajnost organizacije tega za nas usodepolnega naseljevanja ni mirovala. Da bi zadržali te kolone v naših krajinah so jim začeli plačevati denarne podpore. To naj bi bilo ono privlačno sredstvo, ki naj bi te kolone privelo v vsako našo goriško vas v kateri bi ti tvorili ono podlago na katero naj bi naslonili svoje raznorodovalno prodiranje. Ti koloni naj bodo bodoči trgovci in krmari, ki bodo vabili v naše kraje vedno nove kolone iz notranjosti Italije. Ti načrti so v izvedbi in kdo ve v koliko jih ne bo preprečila abesinska vojna.

Kmet je gospodarsko uničen, dočim je bil pred vojno dobro stopeč in le malenkostno zadolžen. Saj je pred vojno cela Julijska Krajina tvorila jug države, kjer je kmet z lahkoto in za visoke cene vnovčil svoje pridelke. Danes težko konkurira s pridelki iz notranjosti države, kajti ti pridelki imajo svoja prejšna inozemska tržišča, dočim se je morala trgovina z našimi kmetijskimi pridelki na novo preorientirati. Vina ni več mogoče izvazati v Slovenijo, Koroško itd., češnje, ki se gre do na Dunaj pa so podvržene carini in visokim prevoznim stroškom, isto velja za zelenjavo. Že itak nizke cene se vedno bolj nizajo, ker postaja izvoz vedno manjši, a robe vsled tega ostaja vedno več na ponudbo. Najvažnejše vprašanje, ki je za našega kmeta najbolji pereč, je izvoz in prodaja vina. Vnovčenje vina tvori za našega kmeta življensko vprašanje. Vsled tega si morajo italijanski mogotci zapomniti, da morajo pri svojem asimilacijskem delu, poleg samonikle narodne zavesti našega ljudstva, računati tudi z ekonomskimi činitelji, ki so za naše, z zdravo miselnostjo nadarjeno ljudstvo, odločajoč faktor v njegovi borbi za obstanek proti onim, ki ga zatirajo. To ljudstvo hoče radi plemenske in kulturne sorodnosti stika s svojimi sonarodnjaki v Jugoslaviji, kajti v realizaciji teh stikov vidi tudi svoje gospodarsko vstajenje.

Ako zastavite priprostemu kmetu vprašanje, jeli raje pod Italijo ali pod Jugoslavijo, vam bo takoj odgovoril, da ne vidi v Jugoslaviji rešitve samo od duševnega robstva, ampak tudi svojo gospodarsko osvoboditev. Gospodarsko vprašanje je, ki ga navdaja s strahom pred bodočnostjo. V svojem obupu bi hotel pod kogarkoli, pod Nemca, čeprav Kitajca, samo ne pod Italijano. Ko se človek, ki tone bori s smrtno, se poprime vsake bilke, samo da se reši iz vode. Kakor cel svet tako vedo tudi naši rojaki, da je vojska v Abesinijski »drag«, špas da notranji dolg narašča kot reka ob velikih nalivih, da bodo brezneni milijard, ki jih trošijo v Abesinijski no-

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

DEMISIJA DR. RAŽEMA

Savezni emigrantski direktorj uvažio je na svojoj sjednici od 22. decembra demisiju g. dr. Ivana Ražema, direktora u Zagrebu, na položaj potpredsjednika Saveza Jugoslovenskih emigrantskih udruženja u Jugoslaviji.

SAVEZNO TAJNISTVO

DAR DR. RAZEMA BEOGRADSKOM DRUŠTVU »Gospodin DR. IVO RAZEM iz Zagreba priček svoje posjeti novih društvenih prostorija do 10. Din 100. — za socijalne svrhe udruženja »Istra-Trst-Gorica« u Beogradu na čemu mu se toplo blagodari.«

Glavna skupština društva »Istra« u Zagrebu

XIV. redovna godišnja glavna skupština »Istra«, udruženja Jugoslovana iz Julijske Krajine u Zagrebu, održat će se u nedelju dne 16. februara 1936 u 9 sati u jutro u dvorani »Kolač« u Zagrebu s ovim dnevnim redom:

1. Otvorene.

2. Izvještaj tajnika.

3. Izvještaj socijalnog odsjeka.

4. Izvještaj omladinske sekcije.

5. Izvještaj pjevačkog zboru.

6. Izvještaj sekcije za medusobnu pomoć.

7. Izvještaj blagajnika.

8. Izvještaj nadzornog odbora.

10. Izbor upravnog i nadzornog odbora.

11. Slučajnost.

No bude li u određenom vrijeme prisutan dovoljan broj redovnih članova, održat će se skupština pola sata kasnije i stvarati zaključke sa prisutnim članovima (§ 24 društvenih pravila).

PRAVO GLASA IMADU SAMO ONI CLANOVI, KOJI SU NAVRŠILI 18 GODINA I NIŠU U ZAOSTATKU SA TROMJESEČNOM CLANARINOM (§ 25).

Eventualni predlozi za glavnu skupština imaju se dostaviti upravnom odboru barem tri dana prije glavne skupštine. — ODBOR.

Glavna skupština »Istre« u Osijeku

Emigrantsko društvo »Istra« u Osijeku održat će svoju IV redovnu glavnu godišnju skupština dana 9. februara o. g. u 10 sati prije podne u društvenim prostorijama u Jegerovoju ul. 2 II kat. Dnevní red:

1. Pozdrav predsjednika.

2. Komemoracija žrtava.

3. Izvještaji odbornika.

4. Izvještaji revizora.

5. Razrešnica uprave.

6. Izbor novoga odbora.

7. Rješavanje o prijedozima članova.

Ako u zakazano vrijeme ne bude prisutan dovoljan broj članova, skupština će se održati pola sata kasnije sa prisutnim članovima. — ODBOR.

Udruženje Jugoslovena iz Istra, Trsta, Gorice i Zadra u Zemunu

POZIV NA GLAVNU GODIŠNJU SKUPŠTINU.

Udruženje Jugoslovena iz Istra, Trsta, Gorice i Zadra u Zemunu održat će svoju četvrtu redovnu glavnu skupštunu u nedelju, 9. februara o. g. u 15 sati (pozicija podne) u svojim prostorijama (Narodni Dom Kralja Aleksandra I.) u Zemunu sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;

2. Izvještaj tajnika;

3. Izvještaj blagajnika;

4. Izvještaj nadzornog odbora;

5. Razrešnica staroj uprave;

6. Izbor nove uprave;

7. Slučajnost.

U slučaju, da ne bude u određeni sat prisutan dovoljan broj članova, skupština će se održati pola sata kasnije sa istim dnevnim redom i na istom mjestu.

Pozivaju se članovi, da izvole ovoj skupštini sudjelovati.

Godišnja skupština Udruženja »Istra-Trst-Gorica« u Beogradu

Dana 2. februara 1936 održana je u Beogradu godišnja skupština udruženja »Istra-Trst-Gorica« u novim društvenim prostorijama u Invalidskom Domu. Skupština je protekla u redu. Pripustivo je preko 200 članova. Pošlo su saslušani izvještaji tajnika, blagajnika i pročelnika sekcija, starom je odboru data razrešnica sa priznanjem za uspešan rad u prošloj radnoj godini.

Konstatovano je, da je novčani promet u ovoj godini bio tri puta veći negoli prešao godine. Novozabrani odbor sastavljen je kako slijedi:

a) UPRAVNI ODBOR: predsjednik: DR. IVO MOGOROVIĆ, potpredsjednik: ING. ANTE LORENCIN, tajnik I.: MARIJAN DUVIĆ, tajnik II.: DANILO PERJANIĆ, blagajnik: ČOK ANTON, knjižničar: SILVO KRIZMANČIĆ. — ODBORNIKI: Dušan Ribar, Stanko Cok, Drago Furlan, Vjeko Primuž, Andrija Coha, Zvonimir Blažić, Anton Batagol.

b) NADZORNI ODBOR: ALBIN RADIKON, ALFONS LEGIŠA, IVO BOLONIĆ.

DAR JUGOSLOVENSKOJ MATICI U ZAGREBU

mesto vijenca na odar pok. D. orice Baš poklonila je obitelj gosp. dra Frana Brnčića 200 (dvjesta) dinara.

Najlepše se zahvaljuje Odbor.

sili davkopalčevalci, a bremena so že sedaj velika in neznašna, tako da našim ljudem bodočnost zares ni roznata.

Italijansko časopisje že od septembra sem ne sme priobčevati nobenih poročil o gospodarskem stanju države. Notranji dolg znaša 107.078.000.000 Lir. V to svoto niso vštete obveznosti, ki jih je prevzela država za izvedbo svojega programa javnih del pri raznih, denarnih zavodih in ki znašajo po približni cenitvi 25 milijard. Seveda nimamo v zadnjem času, kot rečeno uradnih številki, v »Wirtschaft und Statistik« najdemo sledeće kalkulacije: od državne blagajne so bili po septembru naleti krediti v znesku 3½ milijarde Lir in sicer za kritje bilančne pasive 1934/35 in zakladnih zapisov.

Kar se tiče izdatkov za vojne operacije v Afriki je težko dobiti točnih podatkov. Toliko vemo, da je bila podpisana 1 milijard obligacij v oktobru. Dovoljen je bil izvanredni kredit za kolonialno območje v znesku 633 milijonov Lir. Ve se tudi, da je državna blagajna dobila za kritje svojih potrebi sledče likviditete: pri »Cassa depositi e prestiti« v Rimu posojilo 9.529 milijonov (t. j. pri državni depozitni banki, kjer so vsi penzijski fondi iz katerih se izplačujejo penzije), pri »socijalno-skrbni« stvenem fondu (previdenze sociali) 1.360

VSEM DRUŠTVOM VCLANJENIM V ZVEZI EMIGRANTSKEH ORGANIZACIJ

Ceravno poteče že koncem meseca februarja rok za vlaganje prošenj za doseglo dovoljen za zaposlitev tujih državljanov jugoslovenske narodnosti, pa še vedno ni velik odstotek naših emigrantov vložil potrebnih prošenj.

Da se izbegne zadnje dneve meseca februarja velik naval posilicev na pišarne naših emigrantskih društav, ki izdajejo potrebne obrazce la, se morajo vsa emigrantska društva pobrigati pri lokalnem časopisu, da te dni objavi njihove ponovne pozive na emigrante, da se čimprej zglašijo v prostorih emigrantskih organizacija radi izdaje obrazcev la in radi sestave prošenj. Opazljamo, da so z zakasnijivo rok za vlaganje navedenih prošenj zvezane občutne denarne kazni, katere bodo prizadeti emigranti le težko plačali.

IZ ZVEZNEGA TAJNISTVA

Zbornik zakonskih propisa o zaposlenju stranaca u Jugoslaviji

od Vladislava D. Pavlovića, Beograd,

1936. Str. 304.

U toku prošle godine kod nas je u potpunosti izmijenjeno zakonodavstvo o zaposlenju stranih državljana. Umjesto Pravilnika od 24. novembra 1925, koji je donijet na osnovu Zakona o zaštiti radnika, sada je na snazi specijalna Uredba od 29. marta 1935, cije su odredbe pobliže provedene u život naročitim pravilnicima i uputstvima.

G. Vladislav D. Pavlović, referent za strane radnike u ministarstvu socijalne politike i narodnog zdravlja, koji je i saradjivao na izradi zakonskih propisa, došao je na sretnu ideju, da u jedan zbornik skupi sve zakonske propise o zaposlenju stranaca. On je to uradio u knjizi koja je ovih dana izšla iz štampe. U šestorim poglavljima knjige objavljeni su i protumačeni zakonski propisi.

Po rječima samog pisca, ovaj zbornik ima uglavnom praktične ciljeve i potrebe onih kojima je ovo djelo namijenjeno. Emigrantske organizacije pa i pojedini emigranti imaju u ovoj knjizi pogodan priročnik za ispunjenje svojih dužnosti.

Zbornik g. Pavlovića preporučen je sa strane g. ministra socijalne politike i narodnog zdravlja pod St. br. 2977-936.

I mi najtoplijie preporučujemo knjigu g. Pavlovića svima našim emigrantskim organizacijama.

Knjiga stoji u mekom povezu Din 40, a u tvrdom Din 50, poštarna Din 5. Preko Saveza mogu dobiti emigrantska društva knjigu od autora sa 25% popusta, to jest u mekom povezu za Din 30, a u tvrdom za Din 38.